

СРПСКИ СИОН

Год. XI

Број 49

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК

Протопрезвитер Јован Јеремић

У Ср. Карловцима у недељу 9. децембра 1901

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, Георгије Бранковић, благоизволео је на дан Св. Оца Николаја о. г. рукоположити ђакона манастира Беоцина Мелентија Бабића за презвитера (јеромонаха), и монаха манастира Бешенова Георгија Бојанића за ђакона.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Православље и унија

или

Срби, браћо, чувајте прадедовску веру!

Народу за поуку написао: Светозар Грубач, парох новоселански и надзиратељ протопрезвитерата северинскога.

I.

Шта је и шта нам вреди наше свето православље?

„Нема дике као српска дика,
Нити славља као православља!“
(Срп. нар. песма.)

Под именом нашег светог православља разумевамо праву Христову веру и цркву нашу. То је она иста прастара

вера и учење, које нам је дао сам Христос Спаситељ и које су проповедали и утврдили свети апостоли и учитељи првобитне Христове цркве. Та вера и то учење и данас чува се и проповеда се чисто и неповређено у цркви нашој православној. И тако, Србине мој, када кажеш да си *православни Хришћанин*, разумева се ту, да признајеш веру Христову онако, како права Христова вера учи, да чуваш све оно, што је она установила и да слушаш њезине заповести.

Шта нам и колико нам вреди то наше православље? Вреди нам много и премного. Вреди више него све благо овога света, више него алам камен, бисер и злато. Православље, Србине брате, то је драгоцен живот твој. У православљу налазимо све изворе среће и напретка нашега. Пет стотина година страдао је српски наш народ под крвничким игом душманина свога. Патио је муке свакојаке, и борио се као лав: „за крст часни и слободу златну,“ па у тој борби одржао је победу и очувао све своје светиње: веру православну, име српско, језик и обичаје народне. Истина, у тој борби

за обстанак свој Србин је храбар јунак био, и то му је много помогло, али врлину ту опленило је и усавршило је свето православље. У православљу научио је Србин право и истинито веровати, поштено и побожно живети, па онда љубити, поштовати и чувати аманете дедова својих. Тужна и претужна је, али пуна дике и поноса нашега ова српска песма:

„Па и онда, кад је ислам,
Без милости и без мере,
Потражио да се Срби
Издричу своје вере;
Па и онда, када свуда
Настадоше тужни дани;
Кад се јека српских звона
И молитва свуд забрани —
Ко нам беше у планини
Тајни бранич старе славе?
Света вера, српска вера,
Тековина светог Саве! (Претеча.)

Ето, Србине мој, сада видиш каква је непобедива сила и неисцрпива снага одржала живот твој у данима тешког искушења и петвековне несреће. Та иста сила и снага св. православља може и данас да нас спасе и сачува од сваког насртаја наших душмана, који, било јавно, било тајно, хоће да ископају гроб, у који би сахранили све што нам је најмилије и најсветије. За то, Србине мој, буди обазрив и будно стој на страни. Што више осетиш насртаја непријатељских тим већма пригрли своје и приљуби се спаситељу твоме светом православљу. Вера твоја прадедовска, вера православна, кадра је да те учини и силним и моћним. По вери ће својој Србин бити и узорит и племенит, дичан и поштен, јуначан и одважан, једном речи: вера ће га његова подићи и усавршити. Она иста издржљивост и истрајност, која је дедове наше у вери крепила и одржала, треба да крепи и подржава данас и нас, децу њихову. „Срб је Христов, радује се смрти“, Србин „главу даје образа не даје“, то је једини бедем са којег се брани истина и светиња православља нашега. Тај аманет оставише нам дедови наши под претњом тешка проклетства ако преневеримо, а то смо исто дужни и ми у нашљедство оставити и предати потомству нашему.

Тако је то, Србине мој, од давнине било, па тако и данас бива. Веруј, дакле, веру православну, љуби народну нам цркву Светосавску, за њу живи, за њу и умри, — веруј:

„И та нам је вера спасавала оце
Од многе пропасти;
Та ће иста вера — о хвала ти, Саво! —
И унуке спасти.“

(Змај Ј. Јовановић.)

II.

Унија, њезине жеље и тежње.

„Чувајте и своја и своје браће
срца, јер ће вам стављати замке.“
(Свети Методије.)

Најмилије чедо римске цркве зове се унија или мисао о сједињењу православне источне цркве са западном или римском црквом. Поунијашити се, дакле, значи исто што и примити римску веру. Псвесница црквена сведочи, да се је у давној прошлости западна или римска црква одцепила од источне или православне цркве. Од тога времена живе обе оделито, свака својим животом. Православна црква одржала је старину своју, дочим су у римској цркви уведене неке новости, и тиме разликује се сада у многоме једна од друге.

Поред свега тога, Србине мој, како чујеш и знаш, хоће ипак римска црква неко сједињење и нуди православљу своју добро смишљену унију. Хајде, дакле, да укратко разгледамо ту милошту римске мајке! Шта хоће, шта жели и за чиме тежи она?

„Пропаганда“ или „збор за ширење вере“ стоји у зависности од самога папе, а средиште му је у Риму. Задаћа је тога збора, да шири веровање римске цркве по свему свету и код свих народа који нису латинске вере. Па шта се хоће тиме? Тиме се хоће под иго папе римскога, као самодршца, једног видљивог, неограниченог и непогрешивог глаvara, ставити сви хришћански и нехришћански народи. Ово се очито противи установи Христа Спаситеља о цркви Његовој, по којој је установи глава Христове цркве сам Христос Бог (Ефес. 5. 23.), који њом управља преко апостола и њихових прејемника. Та зар

није грехота и помислити само, да би човек смртан, који је у греху зачет и у греху га родила мајка његова, као и нас кога, могао тако подићи се, да буде раван Христу?!

Оваке жеље и тежње уније, помешане са политичким рачунима, најопасније су по нас Словене. Само православна вера и источни обреди кадри су одржати све Словене у дивној заједници, коју би заједницу, зацело, поштовао и уважавао свако жив, па и сам папа. То је од вајкада, добро знала унија, па за то је доста православних Словена, онда кад је могла, силом принудила да прими римску веру. Тиме је учињено доста штете и назатка нашем народном имену, развишаку и напредовању. Баш за то су и данас унији на души православни Словени. Прењима гаји она особиту љубав и води бригу, да их приведе у своје крило. Тако је, једном приликом, изрекао један римски папа ове врло важне речи: „Словенски је народ данас први и по броју и по моћи и по богаштву, . . . те је Божијим промислом позван, да изврши у свету велике налоге“ . . . Јест, тако је. То би било, али не онда, када би признали сви Словени неограничено господство папе, него кад би се у својој прадедовској вери ујединили, и језиком и писмом словенског апостола Кирила у богослужењу црквеном боље зближили.

Е, кад је тако, онда је лако појмити и то, што би се догодило са нама Србима? Унија би нас, повремену, довела до тога, „да се крстимо и молимо Богу друкчије, да не читамо „вјерују“ како смо научили, да не крстимо децу нашу по одредби и закону наше цркве, да их не помазујемо светим миром одмах него после кад одрасту, да се не причешћујемо светим телом и крвљу Христовом него само телом, да се не обраћамо истоку него западу, да не поштујемо наше српске народне светиље: светог Саву, Арсенија и мајку Анђелину, да не спремамо кољива за покојнике наше, да зашремо крсно име, колач и кољиво, да порушимо народну певницу у цркви и да ју замењимо с оргуљама и корушима, да се не поздрављамо као досада са: „Хри-

стос се роди!“ „Христос воскрес!“ „Помоз Бог!“ него по њиховом: „Хваљен Исус и Марија!“, да нашу народно-црквену ујраву одбацимо, а у зноју и крви стечене повластице народне да ставимо“; једном речи, да не будемо православни Срби, да будемо оно, што би унија хтела и желела, т. ј. да се одричемо вере своје прадедовске, Светосавске народне цркве, да потрело образ не чувајући своје лепе аманете, обичаје и светиње.

Нису ово, Србине мој, само приповести, ово је гола истина. Повесница српске цркве забележила је многе нуке и патње, јада и чемера, које су Срби морали да претрпе, да их унија не подчини себи. Неки у слабости својој клонуше духом, оставише православље и прихватише туђу латинску веру, дочим други остадоше чврсти и постојани у вери прадедовској, па за то и данас живе својим народно-црквеним животом, имају своје обележје народно: православље, име српско, језик и обичаје. О, колико вреде оне лепе речи светог Методија, које је изрекао при крају свога живота, а после напорне и дуге борбе за свето православље, говорећи: „Не падајте, будите чврсти у вери: ово вам саветује апостол Павла мојим устима.“

Педагошке искрице.

— КС. П. Побѣдоносцевъ —

превоо Драгутин Драгојевић свештеник.

(Наставак)

XXX.

Кад завримо у извештаје наших виших и нижих научних завода видећемо, да велики број учитеља ради у тим заводима. Но мало их је, који су одани свом позиву, који су срасли са школом и живе животом њезиним. Такви су данас — беле вроне. Још се по гдегде може наћи старац учитељ, који је оседео на свом месту и који је гладан и жедан из љубави према деци посветио цео свој живот васпитању њиховом. Такви трудбеници заједно с ђацима јесу данас реткост; они су поштовања достојни људи, чија имена с љубављу и поштовањем ваља да изговарамо.

По варошима, тим пре у већим, учитељ је

као неки најемник, који пропада у беди свога звања, а узвишени позив учитељски деградован је — до заната. У непрестаној бризи о хлебу насушном за себе и породицу своју — без интересовања, без одушевљења врши он поверени му позив, сељакајући се час тамо час овамо. Свуда је он један и исти, заморен и нервозан, пропуштајући драгоцене школско време и слабо марећ за школу и децу му поверену. Како да позна своје ученике, како да прати способност и развитак њихов!? Преостаје му само да задаје лекције, пита и класе бележи. Тешко је наћи учитеља задовољна судбином својом, местом и положајем. Сав се задао у бригу за побољшањем стања свога и старањем где повољније место за себе да нађе.

XXXI.

Можемо оснивати колико год хоћемо учитељских школа и института, завештати на њих велике суме и снабдети их свим савршеним помоћним средствима — на ипак не ћемо добити жељеног, одушевљеног и издржљивог учитеља. Зашто? Зато што се идеја учења не оснива на одушевљењу, за то, што је у уму ученика само једна сврха — хлеб наш насушни. Свој позив сматрају као средство за бољи и лепши живот.

XXXII.

Са великим развитком индустрије, са умножавањем пијаца и центара за производњу, с довлачењем масе радника к машини и механичком раду, умножавају се предмети производње и потрошње, рађају се и плоде се нове потребе, сабирају се и раздељују нови капитали — но заједно с тим пропадају и уништују се душевне способности народа, усахњују живи извори одушевљења. Проширују се вароши и привлаче множину народа, који пропада у пустом нераду или пренапорном раду... незадовољан, нервозан, без куће и кућништа... живећи дан у дан без сврхе, без наде, без свести. . . .

Нешто томе слично прети школи, ако она престане бити радионицом разумног васпитног рада, него постане машина, где се вечито механички ради, где душа човечја нема одмора, не може да се ориентира и к свести дође. И школа се може упоредити са заводом, у коме пара и електрицитет ради, са бесвесном машином, која од времена на време израђује готове кандидате — за испите.

XXXIII.

У данашњем веку, веку свеопће графоманије, често човек озбиљан не може да се ориентира од силних књига. Силне књиге, беседе, речи, не само по квалитету, него и по квантитету, показују врло често велики утицај на сав наш живот, на начин мишљења нашег, на правац воље, на образовање карактера. Само читање смета познавању живота, какав је, познавању људи и дела њихових. Прекомерно јело убија телесни организам, па тако и прекомерно читање убија озбиљну мисао.

Та опасност особито је страшна у васпитању. Ту не помаже каква нова теорија или научна књига, него фактичка лабораторија педагогике. Један само дан у тој лабораторији више користи пажљивом уму и пријемљивом срцу, него сијасет прочитаних књига из педагогије; ту се у истини учимо мотрити дела живих људи, а да се не обзиремо на књиге и њихове описе. Животни елеменат васпитања не види се у књигама; он је само приступачан непосредном осећању.

XXXIV.

Имамо доста виших научних завода, где се васпитају људи за учитељство и проповедништво. Но у бризи о вишим курсовима, о тешким испитима, о ученим дисертацијама заборављају или сматрају испод достојанства — вештину учити децу. И кад би им ко покушао смилити ту вештину, они би ју с негодовањем одбацили. Напротив. Пропустивши време васпитати у себи *душу* учитељства, — а доцније нису кадри — сматрају узвишени позив учитељски обичним — *занатом*. У згодно време могла би се деца научити простом, јасном и одушевљеном говору, појмљивом и саосећајном ономе, на кога је управљен. Исто тако децу би могао одучити од многог говора, накићеног звучним фразама, вештим изражајима, и лажним патосом, који само као маска одушевљења служи.

XXXV.

У делу народног просвећења и образовања главно је, да не треба наглити, већ постојано ићи за тим, да се идеал постигне, те у колико може да се оствари. Али се особито мора pazити, да је тај идеал истинит, веран, стваран и непоколебив. Шта користи, ако подигнемо силесију школа, а не васпитавамо учитеља, или подигнемо школе своје на лажном идеалу и на нескладности с фактичким потребама жи-

вота и са несавладљивим условима места и времена.

Ко би хтео да уједанпут добије потпуну схему школског устројства и школског васпитања, ко би хтео, да све уједанпут постигне, да уједанпут оснује множину школа и постави масу учитеља — тај нека само оде на пијацу педагогије трговцима готових рецената и програма и науке, нека чује беседе специјалиста у скуповима њиховим, нека прочита простране записнике њихове — па ће му све могућим изгледати.

XXXVI.

Мало је учитеља, који умеју, знајући ученике своје, дати свакоме по способности и развиту његову, zgodне теме за т. зв. „писмене радње“. Ко је имао прилике да види списак тих тема за писмене радње, тај се мора дивити педагошком сиромаштву у тој тако важној ствари. Под речју „писмене радње“ разумева се обично неко самостално излагање мисли самог ученика о предмету, о коме ученик није у стању сам свој суд донети, него је принуђен само истраживати и понављати или перифразирати туђе мисли и туђе фразе. Отуда с једне стране очевидна неплодност таквих задатака, с друге стране сасвим погрешно оцењивање тих задатака од стране учитеља. Ученик, напунивши своју радњу множином фраза и дубоких мисли одасвуд надераних, добија похвалу за свој труд, те још може и уобразити да је говорник и мислилац, дочим други, који се потрудио да савесно изложи оно, што је њему познато о том предмету, добија преговор зато, што му радња није самостална.

Писмена радња мора бити покушај мишљења и излагања и у том смислу је знак умног развита ученичког; но тражити у њој самосталног мишљења значи само којешта захтевати. Писмена радња мора бити ни више ни мање него потпуно излагање приступних ученику факата и појмова. Зато је потребно показати ученику материјал, из кога он може црпсти та факата и појмове. Према томе у почетку тема мора бити проста и јасна, појмљива доступна осећајима дечјим. У даљем току учења комплицира се и својство и количина материјала, но суштина работе остаје иста. Изучити указана факата, довести их у памет, сјединити их јасно и изложити тако, да је појмљиво и писцу и читаоцу — то је досто-

јанство работе. Па ако свака така работа израђена буде мудро, то ће ученик сваки пут сталнији бити и себе осећати слободнијим у умном раду, навикавајући се тачном излагању и вештини. Тако се у њему васпита умење изразити мисли и појмове, а где је умење, тамо је и интересовање, а знање раније или касније доћи ће само по себи.

XXXVII.

Учиш децу Закону Божјем... Узвишен и тежак посао... Али клони се више свега, да од Јеванђеља правиш уџбеник — јер то је грех. То значи — у детету обезценити за човека књигу, која треба да му је ризница и руковођа у целом животу. Па какав је тек грех делити науку живота на мртве делиће, те од њих чинити тешка питања за децу! Приступати деци са речима Јеванђеоске науке и чекати одговора њихова — може само душа, која разуме осећаје дечје душе; но ако приступаш деци са механиком програмних питања, те за одговоре, који су често тако тешки и непојмљиви, бележиш оцене — тешко греши. За такве би се могло рећи: не знају шта чине — са душом детињом.

XXXVIII.

Ррђаво је, ако се Закон Божји ставља у исти ред са осталим предметима школским. Још је рђавије, ако се и у Закону Божјем, као и у осталим предметима иде за тим, да се постигне повољна оцена. Ја сам гледао уџбенике, у којима је тачкама означено, што је потребно за спас душе човечје, и катихета бележи „недовољно“ оное, који не може да броји све те тачке... Где је ту разум? Где морал? Где је напослетку пре свега *вера*, о којој се ми тако фарисејски бринемо?!

Хоћемо ли истину у том тако важном делу, то се онда не смемо од ње уклањати. И вера и морал васпитавају се у души потпуним утецајем (домаћег, а говорећи о школи) и школског живота. Само тај школски живот не би смео бити раздељен на два посебна дела, наиме на религијозно и светско учење, него би обоје морали бити делови једне органичке целине, делови који међу собом хармонирају. Породица би требала да усади и васпита у души осећај вере и побожности, а школи би дужност била не само да подражава тај осећај, него и да осветли у души идеју, без које је сам осећај нејасан и несигуран. Школа треба да постави тај осећај и ту идеју

у моралну свезу са животом — да делује на ученика својим моралним средствима. Када узајамно саопћење, искрено опхођење везује ученике за учитеља, тада расте и васпитава се у деци живо морално сазнање истине науке Христове, која љубављу одушевљава животну природу човечју.

Вера треба да је жива и активна, а да то буде највећа је заслуга цркве. Школа у колико је народна, треба да оличи у себи душу народну и веру народну, и тада ће она бити народу мила. Школа је најближа цркви и у тесној вези са црквом. Она треба да дише духом црквеним у најширем, духовном смислу те речи. Тиме се тумачи и свагдање учашће школе у црквеном богослужењу — у читању и појању. Ко је то испитивао и гледао, тај зна како је црква снажно и васпитно средство за школу и душу народну, у којој она уноси лучу религиозног сазнања и осећаја. Разумно и смишљено читање у цркви уводи ученика у дубоки смисао, у красоту и изразитост црквено словенског језика. А појање, које обухвата и онако пуну појезије душу словенску, васпита у њој једно са хармонијом сроднога јој звука и хармонију осећаја.

(Свршиће се.)

Хришћанска наука о блаженствима.

Превео с немачког: Милан Поповић

(Свршетак.)

IV. Може бити ви држите, да су у опште све границе које прописи религије и врлине постављају вашим жељама и страстима, тешке, и да сметају блаженству; може бити ви држите, да би тада сасвим сретни били, кад би могли све границе без запријекe отклонити, кад би се могли сасвим предати својим жељама и тежњама за земаљским добрима, за спољашњим преимућствима за чулним задовољствима, кад би могли од себе ланце религије и врлине одбацити; можда ви оне сажалевате као несретне, који ни за чим више не теже него да буду све мудрији, бољи и побожнији. Али како је њих мало, а како сте ви за велико сажалење. Ви тражите своју слободу у роцству, своју част у томе, што човјека понижује, своје засићене у стварима, које ваше жеље увијек раздражују, али никад не задовољавају. *Не, блажени су, који гладују и жедне за правдом, јер ће се наситити.* Бла-

жени су, који познају потпуну вриједност врлине и побожности, који осјећају њену цијелу љеноту и љупкост, који се одају сасвим њеној служби код којих унутрашња духовна савршеност за све важи, и који за оним исто тако жељно и ревно теже, као што тежи гладан за храном и жедан за окрјепљењем. Њихове тежње су управљене на најдостојније ствари, на ствари, које су достојне њихове најискреније љубави и њихове најревности тежње, они се неће никада преварити у својим жељама; а Бог, заштитељ и мздодавац врлине и поштења даће им срества, да их задовољи. Они заиста неће промашати циљ, за којом теже, и увијек ће бити како од једног степена савршености к другом, тако од једног степена среће другом.

V. Можда себи уображавате, да човјек, који хоће да је сретан, мора само на себе мислити, само се о себи старати, а других се тек у толико примати, колико то његова корист допушта, и своје срце затварати од свих неугодних осјећаја, које је могао поглед невоље у њему побудити. Али вјерујте, то није пут блаженству. Тако ви стјешњавате своје срце и круг своје дјелатности. Тако затварате од себе колико богате толико чисте извора задовољства. Тако не можете себи придобити похвалу и љубав и помоћ својих ближњих. *Не, блажени су милостиви, јер ће помиловани бити.* Блажен је човјек, којег је срце прожето благонаклоношћу, сажалењем и услугом према својој браћи, кога туђа невоља дира у срце као и своја, који драге воље с оним који плачу, плаче, који радо доскаче потребама сиромашних и невољних, у колико може чини сваком добро. Његово се срце и његов круг дјелатности тиме проширује, он живи у другима као сам у себи. Његов се живот у многостручава и он ужива најчистије, најбожанственије радости, радости добротинства. С њиме Бог неће строго поступати, с њим ће милостиви Отац људи још далеко боље и милостивије поступати, него што он са својом браћом поступа и сви ће његови ближњи настојати, да му учине што је право, и да се на њег смилују и да му у вријеме нужде у помоћ притеку.

VI. Може бити ви држите, да су трајне пажње на себе саме, непрестани надзор на свима похотама и склоностима нашег срца, брига, да их све потчинимо вољи Божјој, да их све невинне и чисте сачувамо, оспоравање и одрицање свих неуредних путених жеља које нам религија и

врлина прописују, да су то муке и послови, који постављају најтеже границе вашем задовољству, и који не могу с вашим блаженством опетати. Али од којег ропства и које невоље ћете зар сигурни бити, ако у вашој унутрашњости не влада ред, невиност, чистоћа, ако своје срце, тај најодличнији извор свог човјечанског блаженства и све човјечанске невоље, од свих ствари не сачувате? Не, *блажени су они који су чистог срца, јер ће Бога видјети.* Блажени су они који се боје злих мисли и похота исто тако као и од злих ријечи и дјела; који су непријатељи свакој лукавтини и нечистоћи; који невино и свето мисле и живе, и перу се од свих мрља духа и тијела. Њихова врлина није голи сјај, она је истина и снага; она је чврсто основана и непомична, исто је тако истинит, исто тако пријатан покој душе и блаженства, која ју трпи. Они се смију тјешити најизврснојом милости Божјом, најчистијим и најсветијим бићем, способни су за његову ближу заједницу, за његов нарочита утицај, и једном ће у бољем свијету својим поузданим људима припадати и удостојиће се, да ближе приступе к Њему, праизвору све истине и савршености.

VII. Може бити ви мислите, ви, који желите и тежите, да будете сретни, да кротост, коју вам религија и врлина препоручује, не може опетати с овим блаженством, да она показује слабост духа, да на тај начин не можете обезбједити своје посједе, своју част, своја преимућства, да се ви за њихову потврду не смијете бојати никаква немира, никаквих досада, никакве свађе, да ћете се триљивошћу и погодношћу понизити, и да морате за сваку увриједу задовољштине тражити. Али не варајте се, вели нам Богом послани учитељ блаженства, тај вас пут не може и неће до циља довести. Сваку корист, коју тако задобијете, откупљујете губитком свога покоја душе, с повријеђењем братске љубави, која је богата срећом за вас и за вашу срећу, а неслога и свађа су неисцрпиви извори набуне, жалости и невоље. Не, *блажени су кротки јер ће се назвати дјецом Божјом.* Блажени су они, који трпе слабости и погрјешке својих ближњих, који слогу љубе, подуширу, тима је све, што, човјека с човјеком спаја, и што узајамну љубав и мир међу њима утврђује, светиња. Блажени су они који радо чак на своју штету другима братско срце ближе при-

квују, и сваку везу, која их једне с другима спаја, све чвршће и чвршће везују. Они су тако расположени, као што је Бог Отац свију нас према људима расположен, они му подражавају, извору све савршености; они су му у погледу доброте и љубави све сличнији и сличнији; они су као његови наслједници, у нарочитом смислу као његови синови, и као такови могу се удостојити његове особите милости.

VIII. Може бити ви мислите да се сав губитак земаљских добара, све тешкоће, сви болови свакако с блаженством боре, да се користи и радости, врлине и побожности прескупо откупљују жртвом, коју оне кадкада траже од својих поштоваоца. Ви сажаљевате кријепосног, побожног, ако га притискује незаслужено сиромаштво и незаслужен презир, ако га грде, хуле и прогањају, ако се он мора сам себе одрећи, свој крет на се узети, и за својим Господом у трпљењу и боловима ићи. Али, како га мало треба тада сажаљевати, кад га Бог води по мрачним, неугодним путевима до савршености! Колико је он сретнији тада од мекушца, који се сваког бола бојажљиво боји, сваком терету подлегне, све своје изгледе и наде у тренутку овог живота ограничава, и за љубав сваке ништаве користи или задовољства истине се одриче, и ради против своје савјести! Не, *блажени су, који су прогнани правде ради, јер је њихово царство Божје.* Блажени су који су истини и врлини вјерни, којима никакав бол, коме они не могу избјећи, није претежак, и никаква жртва, коју Бог и њихова савјест од њих тражи, није прескупа, који више гледају на невидљиво него на видљиво, више на круну побједи него на муку и труд борбе, и све држе за добит што их циљу савршенства приближује. Велика ће бити једном плата њихове вјерности, обилно надокнађене њихове претрпљене штете, величанствена отплата њихова бола, цјена њихове сталности! Они ће задобити преимућства побједника, они ће пожњети високе, божанске радости од усјева, који је сузама посејан, међу блаженим ће бити најблаженији, и заузеће највише степене части моћи, величанства у царству Божјем.

То је, благ. Хришћ., то је наука, то су ријечи Богом посланог учитеља и успоставитеља човјечјег блаженства! Шта ћемо сада из свега овог закључити? Како ћемо из тог познати пут, који правом блаженству води? Како ћемо ићи

за божанским вођом и предходником на том путу? Учите — тако нас позивају све његове науке⁵ и бесједе, — учите добро разликовати једно од другог, срећу и блаженство, срећна и блажена човјека. Сва спољашња преимућства и добра јесу срећа; сва унутрашња савршеност, радост, која се на том оснива, јесте блаженство. Господ Исус није наш вођа к тој срећи; Његова нам наука не обећаје ни богаство, ни висост, ни моћ ни снагу, ни њжан, раскошан живот. Али Он је наш вођа к блаженству; Његова нам наука прибавља мир, задовољство, радост, духовно савршенство. Срећа је та међу промјењљивим, несталним створима најпромјенљивија и најнесталнија; она припада лудом као и мудрому, рђавоме као и добром; она оставља човјека често у његовом животу, оставља га и кад умре, остаје за увијек у његовом гробу закључана, и ништа за њим не иде у вјечни живот, осим ако се њоме добро служио; блаженство је циљ посједа и уживања свих срећних добара; то је једино, што је сасвим и увијек наше; једино што може припасти само мудрому, само добром човјеку; једино што нам не може, ако је једном чврсто основано, отргнути ни смрт, ни гроб; једино, што са собом у вјечност понесемо, и што ту можемо непрестано уживати и умножавати га. Тражите да будете: не толико срећни колико блажени. Оно зависи риједко од нас, ово увијек. Оно је дар Промисла, ово се највише без обзира на заслуге дијели; ово је плод и награда мудрости и врлине.

Не тражите дакле блаженство у земаљским, пролазним стварима, ни у богаству, ни у висости и моћи, ни у њжном раскошном животу. Тражите га у вама а не изван вас. Тражите га у својствима и преимућствима свога духа и свога духа и свога срца, а не у преимућствима, сталежа, ранга, части и угледа. Доведите у ред своје жеље, своје наклоности, своје страсти. Подвргните их све законима истине и Хришћанства. Ограничите своје жеље с обзиром на земаљско, подајте свима својим наклоностима најбољи правац, пустите да разум, да Божја љубав и човјечанска љубав владају над свима вашим страстима.

Тражите своје блаженство у врлини, у вољном и сталном испуњавању своје дужности, у непрестаној тежњи за вишим савршенством, у невиности, и чистоћи срца и живота, у тихом и благом духу, у уживању и подупирању мира

и слоге, у благонаклоности и добротинству према сваком, у великодушним пожртвовањима за истину и поштење. — Тражите га у том, што вам не само у овом, него и у будућем свијету користи доноси и задовољства обећаје; у оном, што изазива похвалу ваше савјести, похвалу свих мудрих и поштених, похвалу Божју и што вас удостојава задовољства и милостиве отплате вашег Господа и судца, вашег Оца небеског. — Гледајте најпошље да се не чините срећним, већ будите то заиста. Будите то не само по мишљењу и по суду других, већ заиста и у истину. Претпоставите тиху свијету, непознату насладу правих и сталних добара и преимућстава, насладу разумног, озбиљног и бистрог размишљања, насладу добре, мирне савјести, насладу кријеносног срца и живота, насладу, радости добротинства, насладу више побожности, насладу поузданог веселог изгледа у бољи свијет, претпоставите велим те насладе свима одличјама, свима задовољствима и веселима, које више занимају чула него дух, више очи него срце задовољавају, више буке проузрокују него умирења, више блијештећег сјаја око себе раширују него благе свјетлости. Тражите само то, поштујте и љубите само то, тежите само за тим, што вас може умирити, развеселити и усрећити у свако доба, у сваком стању, у тишини као у буци, у часу размишљања и молитви, као у часу опорављања, у смрти као у животу, у будућем као у садашњем свијету.

Преглед црквених уредаба о светим тајнама.

С руског превео и попунио: Ст. С. Илић.

(Наетавак.)

У Русији се по старим законима, дозвољавало онима који су напуштали свештени чин, да уз неке услове слободно изаберу начин живота.¹ По данашњим законима пак, и ако се на основу 21. правила Трулеског сабора — допушта свештенослужитељима, да се обраћају надлежним духовним властима, да их разреше од чина им ради ступања у други брак, ипак се таквим молбама задоста учини, тек после извесног убеђивања, и по нарочитом разрешењу од светога Синода, с обзиром на ова правила²: 1.) свештенослужитељи, који моле да

¹ Собр. зак. VI. No. 4035 и др.

² Уст. конс. ст. 91.

се реше чина, испитују се у току три месеца, да ли су стални у поменутој својој одлуци и за то време се убеђују, да задрже своје дужности; 2.) ако они и после тога испита остану постојани у израженој већ жељи, да се реше чина, молба им се подноси светоме Синоду, решењем којег се молитељ лишава чина и свију права која иду уз њега; 3.) сем тога, ђаконима који су на основу своје молбе решени чина, забрањује се ступати у државну службу, ма које врсте, пре но што наврше шест, а презвитерима пре но што наврше десет година од дана разрешења.³ Наведено ограничење у погледу ступања у државну службу донесено је због тога, да и они сами, који својевољно траже да се реше чина, увиде како им је поступак тај за велику осуду, те да с правом буде и у грађанској власти неповерење према себи што су чепостојани били у црквеној служби; сем тога поменуто ограничење узаконено је као казна, за саблазан којег чине такове свештене особе у друштву хришћанском, одричући се духовнога чина. — Одредбе ове важе за свештенослужитеље. Гледе црквенослужитеља, т. ј. причетника, постоји наредба, да им је дозвољено слободно тражити разрешење од духовнога им звања, те по томе заузети пристојан начин живота на основу општих закона.⁴

Пракса овопредеоно наше цркве у овом погледу — у недостатку конкретних случајева — није нормирана, но у датим приликама свакако би се руководила канонским прописима, који изрично забрањују напуштање свештенога чина.⁵

Свештенослужитеље, који без обзира на духовне власти чин свој напуштају и својевољно ренавају себе дужности с њиме скончаних, Црква предаје анатема (IV. вас. прав. 7.)⁶. Сем тога удовице таквих свештеника губе код нас право на мировину.⁷

Судбеним путем свештенослужитељи се лишавају чина за пороке и преступе, који омаловавају и понижавају светињу и достојанство

³ Св. Зак. IX. ст. 266.

⁴ Ibid.

⁵ В. Еп. Никодим: Правила књ. I. стр. 446—450. и стр. 492—502.

⁶ В. Еп. Никодим: Правила, књ. I. стр. 342. и 343.

⁷ §. 23. Уредбе о мировинском фонду за удовице и сир. децу срп. правосл. свешт. у оксегу Митрополије Карловачке од 1895. год.

свештенога чина. Према позитивним одредбама старих црквених правила, лишити се чина мора: 1.) за неправилно т. ј. установљеним одредбама противно, набављање свештенога чина уопште (I. вас. 2. 9. 10 и др.), а за симонију на по се (Ап. 29.—IV. вас. 2. и др.); 2.) због нарушавања црквенога устава гледе свештенослужења, а нарочито при вршењу светих тајана (Ап. 2. 49, 50. IV. вас. 32. и др.); 3.) због великих и јако укорењених порока као што су: нијанство, кајижарење и др. (Ап. 42. 44 и др.); 4.) због прелаза у јерес (III. вас. 4.); 5.) због духовног општења с јеретцима и невернима (Ап. 45, 46, 65, 70 и др.); 6.) за одречење од вере, све ако га и покајањем поправи (Апост. 62. I, вас. 10 и др.); због тешких преступа као што су: прељуба, кривоклетство, крађа, и т. д., све ако их и једном учини (Апост. 25., Неокес. 1. и др.); 8.) не само за нехотично убиство већ и за то, ако својим рукама туче друге (Апост. 27., прво, други 9. — Вас. Вел. 55. и др.); 9.) за ступање у други брак у свештеноме чину, или у први брак после рукоположења (VI. Вас. 3, 6); 10.) за све оне преступе, због којих је прописано верне одлучити од Цркве. Уосталом лишење чина услед тужбе и пресуде, у смислу црквених правила, никада није безусловно, јер је осуђенима дозвољено правдати се пред вишим судом, ако су у стању доказати своју невиност. — Иза епископског суда долази виши саборни суд,⁸ који има право да извиди и потврди, евентуално, да уништи суд епархијског епископа; после тих првостепених — епархијских — саборних судова може таква ствар ићи још пред виши суд, а тај је областни саборни суд,⁹ и напослетку на окружни саборни суд — који представља целу местну цркву. Саборну пресуду сматрају правила као последњу за сво подручно свештенство, као што то тврди и други васељенски сабор говорећи: „Који пак, презирући издане наредбе, усуди се досађивати цару, или судовима световних власти, или узнемиравати васељенски сабор, таквога ни под какав начин не треба примати да тужбе подноси, јер је

⁸ Подразумева се сабор епископа (в. Еп. Никодим: Правила II. стр. 62).

⁹ Ово је такође сабор свију епископа извесне црквене области, а често ојачан са неколико епископа из суседне митрополитанске области (в. Еп. Никодим: Правила књ. II. стр. 62.)

повредио правила и помутио је црквени ред“ (Прав. 6.).

Лишење од духовнога чина је по црквеним правилима уопште искључиво право духовне власти и духовнога суда. Антиохијски сабор говори: „Ако је неки презвитер, или ђакон, био свргнут од свог епископа, или је неки епископ био свргнут од сабора, пак се усуди узнемиравати цара, дочим би морао обратити се већем сабору и приказати многим епископима оно, у чему држи да има право, и подчинити се њиховоме испиту и пресуди, — ако такав пренебрегне ове и цара узнемири, не може се никаквога опроштаја удостојити, нити ће се моћи више бранити, нити наду гојити, да буде икада више успостављен на службу“ (Антиох. 12). А Картагенски је сабор такође установио „да буде лишен црквене части сваки онај, који буде тражио од цара, да му се какав његов посао разбира пред световним судовима; буде ли пак тражио од цара епископскога суда, нека му се то не запречи“ (Карт. 117.). Уз то су у потпуној снази и ова нарочита црквена правила: 1.) Када се неко лишава чина због порока и преступа, лишава га се *једаред за свагда*, јер се свештени чин не може на ново повраћати и тако се са самом светињом и угледом њезиним титрати. Свети Василије Велики говори, да се свештенослужитељ ако учини тежак грех има лишити чина „али пошто буде збачен на место световњака, нека се не лишава општења, јер старо правило постоји, да они који се збацују са свога степена, имају бити подвргнути тој једној само врсти казне, при чему су стари, како ценим, следили онеме закону: Не свети се два пута за једну исту ствар; пак и због другог разлога, а то је, што они који се налазе у реду световњака, кад бивају збачени с места верних, после се изнова примају на оно место, с кога су пали били, а свештенослужитељ једном за свагда подвргава се казни трајнота свргнућа. И ово бива по установама“ (Прав. 3. 2.) С лишењем виших степена свештенога чина, кривац се уједно лишава и нижих му степена, јер виши степен садржи у себи ниже степене, те тако, епископски степен садржи у себи и презвитерски, а презвитерски — ђаконски, те је према томе лишење од чина, лишавање за свагда од права на свештенослужитељствовање, а нарочито на вршење светих тајана, а како та

права припадају и вишем степену свештенства — епископству, и нижем — презвитерству, то се само по себи разуме, да лишење од једнога степена повлачи за собом лишење и од свију других степена; у противном би случају онај који је лишен вишега степена, те само деградован на нижи степен, и на даље задржао право да свештенослужитељствује на нижем степену, чиме се не би потпуно постигао циљ лишавања, шта више такав начин лишавања од чина био би грех, јер би преступник и даље продужио свештенослужитељствовање, само под другим именом. Због тога свети оци деградовање епископа на презвитерски степен називају светокрадством. Четврти васељенски сабор овако говори: „Светоградје је низводити епископа на презвитерски степен. Него, ако због каквог оправданог узрока неки епископи морају бити уклоњени са епископске службе, у таквоме случају не могу они заузимати ни презвитерскога места“ (Прав. 29); 3.) Ако је ко неправедно лишен чина, пошто се то посведочи, може му се чин повратити (IV. вас. 29. и III. вас. 3); 4.) А осуди ли се неко, пошто је надлежним путем чина лишен, ипак да врши свештенослужитељствовање, у томе случају такав се има одлучити од цркве (Апост. 28), те му се не може никако дозволити да се правда и не може се надати да ће икада повраћен бити у пређашњи чин (Антиох. 4).

(Свршиће се.)

Родитељима, учитељима и свештеницима на уважење.

Ми знамо, да се прилике српског народа поправити могу само непрекидним и истрајним радом.

Зато се и не уздамо ни у кога, него смо готови и одлучни, да свршавамо све своје послове сами.

Ово пошљедњих десетак година креће се и наш свијет опет немало већ свуда и у свему све живље, одлучније и смишљеније за бољим напретком, па и наша омладина одлази сад све више и више на све стране у свијет као шегрти, на изучавање свакакових добрих и корисних послова.

Интересовали су се и заузимали и отприје многи родитељи, а и добри ђаци сами за ту ствар, како је ко могао и знао, свак за себе и за свога, преко кога свога.

Разни и многи пријатељи, а међу њима неки

и из Вашег краја, препоручивали су и нама ваљане, способне ђаке, који су ради да се крену и да их упутимо на њихову срећу и будућност, па смо их ми и у томе увијек радо помагали.

Дјеца су задовољавала своје господаре, па је и интересовање бивало и постојало са многих страна све веће и веће и општије.

И тако смо и ми до данас смјестили лијеп број одличних младића за шегрте, на све стране и у свакакве струке. Господари су врло задовољни, а дјеца још сретнија, јер напредују — осим сасвим малог изузетка — врло добро.

Истина из неких мјеста одговарано нам је, да тамо не ваља свијет, да не ваљају дјеца и т. д. и т. д., а послје се видјело, да су баш из тих крајева дјеца добра. Треба се само заузети, добро пребрати и само најбоље препоручити, а послје се само види и каже, чије заузимање и чији посао ваља.

У ком су мјесту први људи немарни, малодушни, спори, комотни, запуштени и т. д., тамо не ваља никакав посао, не ваља ништа, тамо не могу ни дјеца боља бити, нити се могу кретати или одважити, кад нема кога и кад неће нико да их упућује. У таквим мјестима чами, кисели се, заостаје све, пропада много. А увијек се само кука, како су нам други криви, мјесто да се призна немар, па да се приступи озбиљном, одлучном и смишљеном раду.

Баш из мртвијех крајева треба да омладина што више и што даље у свијет одлази, да види, да научи штогод, да се послје као зрели углађени, паметни, искусни, вриједни, прекаљени и напредни људи враћају, свој крај оживљују, примјером подстрекају, просвјешћују и унапређују.

Ми смо ради, да се сви крајеви и сви слојеви што више и још боље заинтересују и крећу, па молимо с тога све пријатеље српског привредног напретка, свуд да се у свом мјесту, крају и домаћају, међу собом, да се са осталом интелигенцијом у својој околини договоре, да упућују свијет да нам препоручује добру дјецу а и ми ћемо се и од сад и за ту ствар заузимати, што се више може.

Управа „Привреднина“
одјељење за намјештање особља.

Књижевне оцене и прикази.

Свети Апостол Павле, живот му и рад. Написао Милутин Јакшић. Књиге за народ. Свеска 94.

Најтеже је писати књиге за народ и за децу, јер је осим свега другога тешко човеку, који се бави са великима и школованима, спустити се у доба, начин мишљења и језик деце и народа. Ретко ко може то, али сваки такав писац тежи бар за тим, што се код г. М. Ј. на жалост не види. Књига о којој је реч, није за народ, као што нису и многе друге, што их наша Матица Српска под том фирмом издаје. Писцу таквих књига морају, особито кад пише о оном, о чему наука води рачуна, бити познате све научне хипотезе, о дотичном предмету, што код г. М. Ј. као да није случај. С тога се он није смео придржавати једног автора, па примити само његове хипотезе, као што ради г. М. Ј., држећи се једино Фарара, те услед тога и не видимо код њега оно, што је у науци у опће, и то од озбиљнијих и чувенијих научара, него што је Фарар, примљено. Јако нам је што нам није при руци Фарар, те би нам много што шта у књизи г. М. Ј. јасније било, али толико стоји, да је г. М. Ј., направио из Фарара само брз, непажљив и површан извод, који није згодан за народ, а то се најјасније види у описивању другог путовања Павлова на стр. 39. Г. М. Ј. описује ту бављење Павлово у Филипи, па каже, да су општењени господари (зар они?) једне девојке, коју је посео зао дух прорицања, затворили Павла и његове сапутнике, да их је после тамничар узео у дом свој и опрао им ране. Какве ране? Откуд рана на Павлу и на његовим сапутницима? Г. М. Ј. не каже нам то, а то је отуда, што је он брзо и непажљиво вадио извод из Фарара, јер да је пажљивије радио, он би нам по Дел. Ап. 16, 22. 23. прво казао: *οἱ στρατηγοὶ... ἐκέλευον ῥαβδίσειν, πολλὰς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πελleggας ἔβαλον εἰς φυλακὴν* т. ј., да су *στρατηγοὶ*, или као што је у словенском текету преведено, да су *коєквды* заповедили својим војницима, да Павла и његове сапутнике прво шибају, па онда да их баце у тамницу, — да су дакле ране на Павлу и на сапутницима његовим биле од шиба римских војника, против којих и протестује Павле у ст. 37., јер по *lex Valeria* (254. и. с.) и по *lex Porcia* (506. и. с.) забрањено је било римског грађанина, као што је био Павле, шибити, док му се не одузме грађанско право по доказаном му преступу.

Али ми смо тврдили, да многе ствари ни самом г. писцу нису познате, тако н. пр. на стр. 9. каже он, да су први ђакони били избрани, да служе при дељењу милостиње и

хране.“ Зар само за то? А где је проповед св. Јеванђеља и крштење, што је много значајније? На стр. 10. каже писац, да су чланови великога синадријума били свећеници јудејски, књижници и старешине. А првосвећеници зар не? Та они су били председници и душа синадријума. На истој страни пише писац: „могли су (чланови синадријума) и на смрт осудити, али од како беху Јудејом Римљани овладали, није се смела извршити смртна пресуда, док је не би потврдио римски прокуратор (намесник),“ а на стр. 12. „али беше (Савле) пристао на смртну пресуду, коју то седиште није овом приликом ни слало римском прокуратору ради потврде.“ Из свега тога изгледа, да писац мисли, да је јудејски синадријум у време Стеваново и Савлово имао права и да изврши од своје стране изречену смртну пресуду над осуђеним, ако је прокуратор исту потврдио, а то не стоји, јер јудејски синадријум имао је у то време права, да доноси пресуде само у духовним стварима, те је преступника — Јудеја могао казнити само шибама, искључењем из општине и великим и малим проклетством; могао је до душе изрећи и смртну пресуду, али је није могао извршити, што му је т. з. *jus vitae et necis* или *jus gladii* са свим одузето било, него је морао целу спорну ствар, која се односи на смртну пресуду, изнети пред римску власт, да је она испита, те да је она, и само она и изврши, ако нађе, да је преступник заиста смрт заслужио. Није дакле римска власт само потврђивала смртну пресуду синадријумову као коначну и са тим свршену, као што писац мисли, него је она управо одсудно пресуђивала, да ли је преступник заслужио смртну казну и извршавала, да је заиста заслужио. Јудеји пак нису је могли никако извршити, а што су је ипак над св. Стеваном извршили, то је био илегалан, тумултуаран акт побеснеле масе јудејске.

На стр. 15. каже г. М. Ј. одлучно, да је Савле у својој тринаестој години отишао у Јерусалим. Волели би знати, откуд писац зна за то, кад у св. Писму има само два места, која говоре о времену, кад је Савле дошао у Јерусалим, и то у Дел. Ап. 26, 4 каже сам Павле о себи, да је од младости своје (*ἐκ νεότητος*) у Јерусалиму живио, а у 22, 3, да је у том граду васпитан (*ἀνατετραμμένος*). Са тим исказима св. Писма пак, није могуће баш одредити године

тачно. Али зна ли писац, шта је то *bag hamizrah*? На овом месту морамо споменути један сличан догађај. У Панчеву излази лист „Споменик“ под уредништвом г. Ивана Мартиновића, учитеља. У бр. 3. од о. г. на насловној страни изнесена је слика, на којој су представљене две таблице Мојсијеве са 10 заповести Божјих или са законом Божјим, али на жалост слика, каква се приказује у римској цркви т. ј. са римском поделом 10 заповести, и то на првој таблици прве три заповести, које говоре о љубави према Богу, а на другој осталих седам, које говоре о љубави према ближњем, дочим су по подели православне цркве, на првој четири заповести о љубави према Богу, а на другој осталих шест о љубави према ближњем. То је доста жалосно! Не међеримо толико г. Ивану Мартиновићу, јер је он учитељ на државној школи, премда се и њему има пребацити непажња, али како да не замеримо *иоп. Луки Поповићу*, српско-православном пароху панчевачком, који у истом броју на другој (34.) страни пева по споменутој католичкој слици српској деци песму „Закон Божји.“*

На стр. 17. 20. и 22. мисли г. М. Ј. за тефилин или филактерија, које Вук у свом преводу Новог Завета рђаво назива „амајлије“, да су то таблице, дочим су то пергаментне врпце са записима из Старог Завета, уметнуте у кожне коцке, какве и данас употребљују ортодоксни Јевреји при молитви. На страни 18. навађа писац једно место из књиге пророка Исаије 1, 13: „на кад гадим се“, а у загради тумачи, да се под кадом има разумети само кад од „жртава животињских“, а то није истина, јер се кад (у словенском тексту: *кадило*) у јеврејском на том месту назива *ketóreht*, а та реч не значи само кад (Orferrauch) од запаљене животињске жртве, него и св. кад, који се састојао из четири измене миришне субстанције, које се спаљивале у свјатаја на кадионом жртвенику.

На стр. 24. одмах после обраћања Савлова и после проповедања његова у Дамаску стоји: „Јевреји се договорише, да га убију. . . , али га ученици ноћу на ужету спустише са зида града скога, и он оде у Аравију“, а на стр. 26., да се после три године из Аравије вратио натраг у Дамаск, и да су му Јевреји опет радили о глави. У том тврђењу г. М. Ј., односно можда Фарарову, дало би се много писати, али доста

* Ми држимо, да г. Поповић није знао, да ће тај Закон бити приказан на римокатоличкој таблици. Ур.

то, да у св. Писму нигде нема спомена, да су Јудеји двапут покушавали, да убију Павла у Дамаску. Види се јасно, да је писац у неизвесности и незнању, где управо да смести пут Павлов у Аравију, о ком сам Павле прича у Гал. 1, 17, јер у Делима Апостолским ништа се не спомиње о том путовању, него се прича, да је Павле после обраћања свога дошао у Дамаск, да је остао ту **дни н'ккіа, ἡμέραι τινάς** (9, 19); дакле неколико дана само, да је за то време проповедао у синагогама, да је Исус син Божји (9, 20), и да је он Христос т. ј. Месија (9 22), па се за тим у стиху 23. наставља „кад се испунише **дніе доволни** (грчки: **ἡμέρας ἱκαναί** т. ј. многи дани, дуже време), **совѣќиаша Івдее** (у Дамаску) **оубити его.**“ Од 19.—23. стиха, дакле, прича се, да се Павле после обраћања свога бавио у Дамаску неколико дана (ст. 19.), а за тим да се бавио много дана (ст. 23.), према томе изгледа, да та два стиха један другом противрече. Највећи тумачи св. Писма, (осим можда Фарара), умећу пут св. Павла, о ком он сам у Гал. 1, 17 прича, између стиха 22. и 23. гл 9. Дел. Ап., те онда не само да не стоје у противречности, него се онда и мишљење пишчево, да су Јудеји у Дамаску двапут радили о глави св. Павлу, показује као погрешно, јер се онда овако развијале ствари: Савле иде у Дамаск, на путу добија откровење Божје, те он од гониоца постаје пријатељ шта више проповедник св. Јеванђеља у Дамаску, где се бави само неколико дана, за тим иде у Аравију, где остаје скоро три године, после тога враћа се опет у Дамаск, где остаје много дана и где сигурно још с већом ватром него у почетку проповеда Христа Распетог, а Јудеји се тек сада први пут договарају, да га убију, дочим га ученици, спасавају спутивши га у корпи са зида градеког (ст. 25; 2. Кор. 11, 32.)

На стр. 27. и 28. стоји: „ту су се у (Антиохији) верни прво почели називати *Хришћанима*“ т. ј. сами верни називали су тако себе, али ни то неће бити истина. Име Хришћанин долази још на два места у Новом Завету, и то Дел. Ап. 26, 28. и 1. Петр. 4, 16, али на оба та места јазичници називају верне Хришћанима, према томе би ће свакако, да је назив Хришћанин у Антиохији потекао такођер од језичника, и то не из подемеа, као што писац на стр. 28. каже, него по аналогији политичких и партијских имена, као што су: caesarini, herodiani, зи-

лоти и т. д., сами први Хришћанин пак називали се међу собом, светима, вернима и браћом.

Код причања о првом мисионарском путовању Павлову каже писац на стр. 28, да се на тај пут кренула само *два бедна Јевреја* т. ј. Павле и Варнава; а да где је Јован, Марко? За друго путовање Павлово каже писац на стр. 36., да се догодило после неколико година (око 52. год.) после апостолског сабора, за кога сам на стр. 32. каже, да је држан око 51. год. На стр. 37. спомиње, да је св. јеванђелист Лука, сапутник Павлов на његовом другом путу, описао појединости рада апостола, за тим спомиње рад у Галатији и бављење његово у Тројади. Из тога пак излази, да писац мисли да је Лука још пре Троје постао сапутником Павловим, што не стоји, јер Лука тек из Троје полази са Павлом на пут, што се види из т. з. „ми“ — места т. ј. од Дел. Ап. 16, 10. На истој страни: „У сну му се јавља прилика македонског *војника*.“ Откуд војника, кад у 16, 9 стоји: **мшжк н'ккіћ**, (грчки: **ἀνὴρ** — — — — — **τις**? На стр. 39. прича писац о робињи у Филипи, „која је дотле прорицањем доста новаца заслуживала својим господарима“, а не каже, да је њу посео зао дух прорицања, но тек доцније спомиње, да је Павле истерао из ње злог духа, „и она неће више“, ваљда не могаше више проричати. За Павла се каже на стр. 42., да је у детињству научио *тикачки занат*, а то је рђаво тумачење, и то не само пишчево, него и многих других, јер *σκηνοποιοί*, црквенословенски **скинотворци** (18, 3) не означава никад оне, који ткају покриваче за шаторе, него оне, који праве шаторе. У 19, 35 каже се, да је **книжник**, грчки **γραμματεὺς** утишавао народ у Ефесу, а писац га назива писарем, дочим је **γραμματεὺς** државни канцелар или секретар, који је водио надзор над државном архивом, састављао и читао народу јавне званичне наредбе, или је био, као на овом месту, у име државне власти званични говорник у народним скупштинама. Писац каже на стр. 61., да је Павле написао посланицу Галаћанима на свом трећем путовању у Коринту, дочим је у оиће у науци са разлогом, о ком сада не ћемо говорити, примљено, да је написао о свом трећем путовању на почетку свог дужег боравка у Ефесу око 54., или најдаље 55. год. На стр. 72. јасно се види, да писац није са свим начисто са заветом назорејским. Ми га упућујемо на четврту књигу Мојсијеу гл. 6, 1.—21. и не Јосифа Флавија (*antiqu. iud.*

19, 6, 1. и bell. iud. 2, 15, 1.); најгоре пак на тој страни је то, што писац говорећи о жртвама, које има назореј при крају назорејства да приноси, тумачи у загради, какве су и које су то жртве, те их навађа по врстама њиховим: **кесеожена** за грех, **шира** и **возношења**, мисли дакле, да су **возношења** засебна врста жртава, дочим се **возношењем** у црквено-словенском тексту св. Писма назива све оно, што се узноси или приноси на жртвенику, т. ј. **возношење** је у опће свака врста жртве, или свака жртва.

Кад писац пише за народ, за што употребљује на стр. 76. и речи, које народ а и многи други не разуму. Тако н. пр. каже: „везаше се — — — страшним херемом“, па онда додаје рђаво тумачећи реч херем: „заклеше се.“ По њему дакле херем значи заклетва, а то није баш право значење. Реч **сегет** је јеврејска реч и значи проклетство scil. Божје, што се најбоље види из грчког текста тога места 23, 12, где стоји: *ἀναθεματιστὴν ἑαυτοῦς* т. ј. изрекоше *ἀνάθεμα*, **сегет** или проклетство Божје на себе, ако буду пре јели и пили, него што убију Павла.

На стр. 78. каже писац једну историјску неистину, каже, да је Феликс збачен, „а место му се не попуни за две године“, међутим се зна, да је цар Нерон збацио Феликса 61. год. по Хр., његов наследник био је Porcius Festus, који је умро одмах идуће 62. године, а исте године у јесен већ је прокуратор Albinus у Јерусалиму.

Осим наведених погрешака налазе се у књизи још и много других, особито у одељку „последњи дани“, које све махом сведоче, да је писац радио брзо и непажљиво, држећи се само једног автора, дочим смо ми, радујући се у напред оваковој врсти рада за народ, ишчекивали много јаснију и коректнију израђену слику узвишеног и величанственог рада и живота св. апостола Павла. **Матија и Јован.**

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Архијерејска литургија.) На дан Св. Оца Николаја, као храмовни дан св. саборне цркве у Карловцима, служио је св. литургију св. патријарх *Георгије*, на којој је у многољетствију, први пут у титули Његове Светости споменут орден Белог

Орла, којим је благоизволело Његово Величанство Краљ Србије Александар I. одликовати Његову Светост.

(Јавност Пакрачке Препарандије). У седници прорачунског саборског одбора питао је народни заступник Ђира Милекић, да ли је решено питање јавности српске мушке учитељске школе у Пакрацу. Преузвишени г. Бан гроф Куен Хедервари одговорио је, да је „прошле године било у том погледу нерешено више питања, која су међутим, осим једнога, до сада сва решења. Сада се има још решити ствар о председништву испитне комисије, па када се и то реши, онда ће се тај предмет моћи коначно привести крају.“ —

(Награђен учитељ.) Кр. уг. министар привреде наградио је са 200 К. Милоша Бандића српског народног учитеља у Вел. Кикинди, у знак признања његових заслуга око руковања вођарском школом и око неговања вођака.

(Исправак). У белешци прошлога броја Лички протопрезвитерат у г. 1900. на стр. 789, место: „комуналних школа било је 240,“ треба да стоји: „комуналних школа било је 29.“

Књижевни огласи.

АПОСТОЛИ

ПРАЗНИЧНИ И НЕДЕЉНИ,
КОЈИ СЕ ЧИТАЈУ ПРЕКО ЦЕЛЕ ГОДИНЕ

ПРИРЕДИО

прота **Васа Николојевић** парох Иришки
с БЛАГОСЛОВОМ

Његове Светости, преузвишеног Господина Георгија, патријарха српског.

Овако се зове књига, која је ово дана свет овај угледала. Приређивач ове књиге за његових 35 година службовања опазио је, како ученици основних школа наших, читајући апостол, често стану ма где и почивку начине, а тим смисао посланице кваре; код неких слушао је, како и сам наслов апостола не говоре како треба, н. пр. читају: „**соворное посланіе Іаковле**“: место: „**соворнаго посланіа Іаковља**“; код неких опет видео је, да деца не могу напамет да изговоре прокимен апостола, те или не говоре ништа, или говоре само: „**И дсхови тво емѧ, прокіменз гласз**“: који буде, а остало непуте. Најносле сазнао је, да многа наша школска деца незнају да читају црквено-славенски, или ако и читају, они изговарају којекако и наопачке, те место деница говоре десница и т. д.

За олакшати ученицима све изложене потешкоће приређивач је овај апостол лепо распоредио; ставио је код сваког апостола цео наслов: **И ДУХОВИ ТВОЈИ, ПРОКІМЕНЪ** глас н. пр. 8, и сав прокимен. Затим је додао цео наслов апостола: Ко Галатом и т. д., а апостол је сваки поделио на статије и навео где ученик има стати, да не би смисао посланице кварно; а поврх свега тога, пошто има наших школа, — особито у комуналним, где су деца наша у мањини, а учитељ римокатолик, — у којима деца наша не уче црквено-славенско читање, ставио је приређивач пуз сваки апостол и текст истога кирилским грађанским словима штампан тако, да ће одсад сваки ученик, па и онај из првог и другог разреда моћи читати апостол без погрешно.

Овако уређени апостол, који је и благословом Његове Светости штампан, уверени смо да ће добро доћи свакој нашој цркви и школи. Оној првој и зато, што од сад неће морати набављати апостол по скупу цену од 15—16 фор., који деца брзо раскупусе, но ће за врло јефтину цену добити врло укусно израђени апостол, који је штампан леним и крупним словима, на врло финој, доброј и истрајној артији, а продаје се по врло умерену цену зато, да га свака црква по 2—3 примерка за своју децу набавити може.

Цена брошираном — — — 1-50 К
везаном — — — — — 2-00 “
у сафијану — — — — — 2-50 ”
За Србију броширано — — 2 Динара.

Карловци 27. Октобра 1901.

Управа

Срп. Манастирске Штампарије у Ср. Карловци.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad бр. К. 1188/681 ex 1901 161 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На парохију V. разреда у Обрежи овим се стечај расписује. Компетенти нека своје прописно инструјирани молбенице овој конзисторији до 30. Децембра по ст. кал. о. г. надлежним путем поднесу.

Из седнице архијерејске конзисторије, држане у Карловцима 27. Новембра (10 децем.) 1901. год.

Георгије с. р.
патријарх.

Бр. Е. К. 510. ex 1901. 157 3—3

Е Д И К А Т.

Стављајући до знања Даница Вукић, кбр. 17. из Церовца, парохије тушиловићке, сада непознатог боравишта, да је против ње покренуо брачну парницу муж њезин Милош; позива се

овим иста (Даница), да се у року од 90 дана, по првом уврштењу овога едикта у „Српском Сиону“, пријави овој власти било лично или писмено, јер ће се иначе покренута парница и без ње окончати.

Из седнице Епарх. Конзисторије горњо-карловачке, држане, у Плашком, 18. (31.) Октобра 1901. год.

Михаилъ,
Епископ.

Ad бр. К. 1196/742 ex 1901 162 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај на упражњену парохију IV. разреда у Дивошу. Компетенти имају своје прописно инструјирани молбенице овој конзисторији до 30. Децембра о. г. по ст. кал. надлежним путем поднети.

Из седнице архијерејске конзисторије, држане у Карловцима 27. Новембра (10. децем.) 1901. год.

Георгије с. р.
патријарх.

Ad бр. К. 1080/663 ex 1901. 163 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На парохију I. разреда у Добановцима овим се стечај расписује с тим, да компетенти своје прописно инструјирани молбенице овој конзисторији до 30. Децембра о. г. по ст. кал. надлежним путем поднети имају.

Из седнице архијерејске конзисторије, држане у Карловцима 5. (18.) Новембра 1901.

Георгије с. р.
патријарх.

Ad No. 91. M. III. O. ex 1901. 159 2—2

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на упражњено учитељско место на мешовитој дворазредној основној школи у овдашњем предграђу Црвенци.

Плата је учитељу 1240 круна и слободан стан с вртом. — Учитељу у дужност спада држати наставу у редовној и повторној школи, а преко великог школског одмора појати у овдашњим парохијским храмовима.

Рок стечају истиче на шест недеља по првом уврштењу му у „Српском Сиону.“

Изабрани ће ступити у дужност почетком 1902/903. шк. год.

Молбенице се упућују на овдашњу Црквену Скупштину, а достављају јој се преко овога Одбора.

Из седнице м. Школског Одбора, држане у Сомбору 18. новембра (1. децембра) 1901. године.

Стефан С. Илкић др. Ст. Поповић
перовођа председник МШОдбора.

Ad E. O. 1351. зап. ex 1901.

1—3 161

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења једног упражњеног стипендијског места у заклади Михајла Пајића негдашњег грађанина горњо-карловачког од годишњих 400 круна за ученике основних школа и ниже гимназије у Карловцима овим се расписује стечај.

Компетенти имају исправама доказати да су Срби источно-православне вере, припадници Аустро-Угарске монархије, да су сиромашни, потпуно здрави и крављим богињама накаламљени, да су доброг владања и да имају бар добар успех у наукама.

Првенство на стипендију имају они Срби источно-православне вере, који исправама дока-

жу, да су сродници фундатору Михајлу Пајићу и то према родословљу парохијског звања у Петрињи од 12. октобра 1892 обнародованом у „Српском Сиону“ бр. 16. ex 1898. и у „Narodnim Novinama“ бр. 95. ex 1893.

Питомци, који буду изабрани, почеће уживати стипендију са почетком другог полугодија 1901/2. школ. године.

Компетенти ваља своје инструјисане молбе да поднесу председништву саборског одбора најдаље до 15. (28.) фебруара 1902.

Из седнице срп. прав. нар. цркв. сабор. одбора, држане у Карловцима 26. септембра (9. окт.) 1901.

Председништво

срп. прав. нар. цркв. сабор. одбора.

ДРУГИ ОГЛАСИ

Највећи, најлепши, најбољи и најјефтинији избор у одеждама, барјацима, литијама, стихарима, завесама, палонима и осталим црквеним утварима налази се само у

СТОВАРИШНОЈ РАДЊИ ПОЗЛАТАРСКЕ РАДИОНИЦЕ

ЛУЈА ТАУША

У НОВОМ САДУ, код „Златног Крста“

ДУНАВСКА УЛИЦА (ОСНОВАНА 1883. ГОД.)

Сваки уштеђује свој новац ако моју радњу не презире, а баца га, ако се даје наговорити, те исту мимоиђе!

Као стручњак и произвађач у стању сам, да са свим овима у мојој отвореној радњи налазећим се, а у мојој радионици солидно израђеним срп. православним црквеним предметима са врло умереном ценом послужим.

Стотинама писмених признања.

Услед наступајућих празника сам ове цене знатно смањио. Н. пр. Једна солидна израђена одежа са припадајућим прибором од полусливеног црквеног дамаста 2 и 3 ctm. широким бортнама, лепом и добром поставом само 28 фор. Од Лампасо у равним цркв. бојама . 35 фор. Брокад трајним златом уткан 35 фор.

а тако и по цену од 45—100 до 300 фор.

Ствари које се не допадају примам натраг и замењујем другим. Пресвета Богородица из Русије са металом кована и позлаћена, са 10 ctm. широким позл. оквиром стаје 8 фор., величина 36—42 ctm. А од кина сребра урезом украшена и позлаћена из „Иконњи и кјотный магазинъ Ст. Петербург и Москви“ са 10 ctm. широким позлаћеним оквиром, стаје 10 до 12 фор. — величина 40—45 ctm.

Илустровани ценовник па и мустре шаљем бесплатно.

Телеграм адреса: Тауш, Нови Сад.

160 2—4

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом таџаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајев и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. 1901. 640.